

KPMG

BAKIŞ

**Türkiye ve Dünya Ekonomisinde
Makro Gelişmeler**

Sayı 4

kpmg.com.tr





Bilinenin aksine yarasalar kör değildir, 1000'i aşkın yarasa türünden kör olan bir tür bile yoktur, hatta bazıları iyi görür. Pek çok küçük yarasa cinsinin gözleri küçük ve çok fazla gelişmemiştir ancak kör değildir. Küçük yarasalar, ekolojasyon alanının dışında kalan, özellikle uzun mesafe uçuşlarda yönlerini bulmak için görüş güçlerini kullanır. Toplayıcı türlerin görüş açısı en az bir fareninki kadar geniştir. Bazı türlerin ultraviyole ışınlarını algılayabildiği, mağaralarda yaşayan pek çok türün ise çok az ışıkta görebilme yetilerinin gelişmiş olduğu biliniyor. Görme yetilerinin yanı sıra koklama ve duyma duyuları da çok gelişmiştir.

Yarasalar, kuşlarla rekabeti azaltmak, bazı yırtıcılarla karşılaşmamak ve yemek aramak için kimi zaman 800 kilometreyi bulan uzun mesafeleri aşabilmek için gece avlanmayı tercih eder. Büyük yarasa türlerinin ise görüş açısı, insandan daha iyi olmasa da en az insanlar kadar mükemmeldir. Bu görüş açısı, küçük yarasa türlerinin aksine, hem gece hem de gündüz görmeleri için uygundur ve küçük yarasa türlerinin gri gölgeler şeklinde bulanık gördüklerinden bazılarına renkli görme imkanı sağlar.

İçindekiler

Dünya

5

Dünya ekonomisi küresel krizden bu yana en düşük büyümesini gerçekleştirecek	6
FED'in faiz artırımına az kaldı. AB'de ise tapering gündeme gelmeye başladı	7
Gelişmekte olan ekonomilerde 2015 gibi 2016 da kötü geçiyor	8
Petrol ve emtia fiyatlarında baz etkisi geride kaldı	9
Dolar, FED'in Aralık'ta faiz artırımını beklentisiyle güçlenmeye başladı	10
2016'da dünya ticareti çok zayıf bir performans sergiledi	11

Türkiye

13

Büyüme yılın ikinci yarısında hız kesecek	14
Büyüme için talep sırtlamaya devam ediyor	15
Cari açık yılın ilk yarısında geriledi, ancak ikinci yarısında artışa geçecek	16
Dış ticaret açığı düşük enerji fiyatları sayesinde geriledi	17
Mal ihracatı - Ülkeler	18
Turist sayısı ilk 8 ayda 8,1 milyon azaldı	19
TCMB faiz indirimlerine Ekim'de ara verdi	20
TCMB'nin faiz indirimlerine rağmen kredi faizlerinde düşüş sınırlı oldu	21
Bankacılık göstergeleri dolardaki artışın etkisiyle kötüleşti	22
Doğrudan yabancı yatırımlar 2016'da hız kesti	23
Turist sayısı ilk beş ayda 2,5 milyon azaldı	24
Enflasyonda gıda kaynaklı düşüş yaşanıyor	25
Kredi derecelendirme kuruluşları	26
Moody's neden Türkiye'nin notunu kırdı?	27
OVP'de hedefler aşağı yönlü revize edildi	28
Hükümet son dönemde reformlara hız verdi	29
2016 nasıl sonlanır?	30
Sonuç	31



Ferruh Tunç
KPMG Türkiye Başkanı
Kıdemli Ortak

Genel Değerlendirme:

Umudu yitirmeden, ihtiyatla...

Sevgili okurumuz,

Küresel krizden sonraki süreçte dünya ekonomisinin toparlanmasında sorunlar görülüyor. Geçtiğimiz sene dolardaki artış sebebiyle başta gelişmekte olan ekonomiler olmak üzere dünya genelinde birçok ülkenin para birimlerinde dolara karşı değer kayıpları yaşandı. Bu durum, birçok ülkenin ekonomik göstergelerinde bozulmalara yol açtı. Aynı zamanda, küresel ticaret de dolardaki değer kazancı sebebiyle ciddi anlamda gerileyerek küresel krizden önceki seviyesine geriledi.

Geçtiğimiz sene yaşanan bu sorunlar 2016 yılında da etkisini gösterdi. Bunlarla birlikte, 2016'da Çin, Rusya ve Brezilya başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelerin büyümelerinde görülen yavaşlamanın etkisiyle küresel ekonomik büyüme düşüşe geçmiş durumda. Küresel ticaret de benzer şekilde hız kaybediyor. Tahminlere göre, 2016 yılında küresel ticaretteki büyüme, küresel kriz hariç, son 15 yılın en düşük seviyesinde olacak.

2017'de ise beklentiler daha iyimser. Doların değerlenmesindeki ivme kaybı ve emtia fiyatlarının toparlanmaya başlaması ile birlikte

2017'de küresel ekonominin 2016'ya kıyasla daha iyi performans göstermesi bekleniyor.

Türkiye ekonomisi de küresel ekonomide yaşanan sarsıntılardan etkileniyor. Her ne kadar Türkiye ekonomisi 2016'nın ilk yarısında başarılı bir performans göstermiş olsa da, yılın geri kalanında özellikle turizmde yaşanan kayıpların etkisiyle büyümede hız kaybediyoruz. Geçtiğimiz sene olduğu gibi 2016 yılında da Türkiye'nin ihracatının gerilemesinde petrol ve emtia fiyatlarındaki düşüş sebebiyle ihracat fiyatlarının gerilemesi etkili oluyor. Bunun yanı sıra, turizmde yaşanan kayıplar da Türkiye'nin büyümesinde net ihracatın negatif katkı vermesine sebep oluyor. Yıl içerisinde yaşanan gelişmeler sebebiyle Orta Vadeli Program'da Türkiye'nin büyüme beklentisi 2016 için %4,5'ten %3,2'ye düşürüldü.

Türkiye ekonomisi için zorlu bir yıl olan 2016'nın ardından 2017 yılı için beklentiler daha iyimser. Önümüzdeki sene Türkiye'nin mal ve hizmet ihracatında yaşadığı kayıplarını telafi etmesi ve hükümetin attığı reform adımları ile birlikte daha güçlü bir büyümenin yaşanması bekleniyor.

Dünya

Küresel ekonomi 2016 yılının ilk yarısında, 2015 yılındaki etkilerin devamını yaşadı. Petrol ve emtia fiyatlarının düşük seyri sebebiyle, ekonomileri petrol ve emtiaya dayalı ülkelerde küçülme süreci devam etti. Ancak, yılın ikinci yarısında bu etki ortadan kalktı. Petrol ve emtia fiyatlarındaki baz etkisinin ortadan kalkmasının da etkisiyle AB ülkelerinde ve ABD'de enflasyon son dönemde artışa geçmiş durumda. FED'in %2 olan enflasyon hedefine yaklaşılmasıyla birlikte, Kasım'daki seçimlerin ardından Aralık ayında faiz artırımına gitme ihtimali yükseliyor.

Euro Bölgesi'nde ise son dönemde Avrupa Merkez Bankası'nın (AMB) halihazırda aylık 80 milyar euro düzeyinde olan varlık alım programının azaltılarak sonlandırılacağı (tapering) gündeme gelmeye başladı. Petrol ve emtia fiyatlarının Euro Bölgesi'nde enflasyonu aşağı yönlü baskılayan etkisinin azalması ile birlikte Nisan ayından bu yana

enflasyonda artış görülüyor. AMB'nin %2'lik enflasyon hedefine yaklaşması ile birlikte bu politikayı uygulamaya geçireceği konuşuluyor. AMB'nin taperinge geçmesi, önümüzdeki dönemde euronun değerlendirme sürecine girmesine yol açacak.

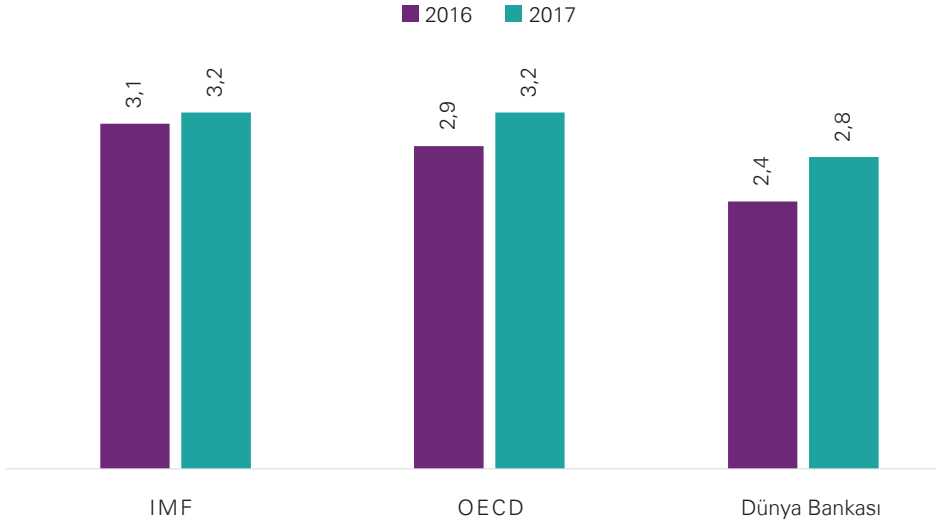
Çin ekonomisi ise büyümesinde ivme kaybetmeye devam ediyor. Geçtiğimiz yıl Çin %6,9 ile son 25 yılın en büyük düşüşünü yaşamıştı. Bu sene ise Çin'in %6,6 oranında büyümesi bekleniyor. Çin ekonomisinde yaşanan yavaşlama ve emtia fiyatlarının düşük seviyelerde seyretmesi sebebiyle küresel ticaret zayıflamaya devam ediyor.

Son olarak Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) 2016 için dünya ticareti büyüme beklentisini %2,8'den %1,7'ye düşürdü. Bu oran, küresel kriz hariç, son 15 yılın en düşük büyüme oranı olacak. Ancak, 2017 yılında petrol ve emtia fiyatlarındaki toparlanma ile birlikte küresel ticaretin tekrar canlanması bekleniyor.

Dünya ekonomisi küresel krizden bu yana en düşük büyümesini gerçekleştirecek

- Küresel krizin en yoğun hissedildiği 2009 yılında küresel ekonomi %0,1 daralma yaşamıştı.
- Küresel krizden sonraki dönemde ise dünya ekonomisi toparlanma sürecine girmiş olsa da,
 - 2012 yılında Euro Bölgesi'nde yaşanan borç krizi,
 - 2014 yılının ikinci yarısından itibaren doların değer kazanmasıyla birlikte petrol ve emtia fiyatlarında yaşanan sert düşüşler,
 - Çin, Rusya ve Brezilya başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelerin büyümelerinde görülen yavaşlamanın etkisiyle küresel ekonomik büyüme düşüşe geçmiş durumda.
- 2017'de ise beklentiler daha iyimser. Doların değerlenmesindeki ivme kaybı ve emtia fiyatlarının toparlanmaya başlaması ile birlikte küresel ekonominin 2016'ya kıyasla daha iyi performans göstermesi bekleniyor.

Küresel Büyüme Beklentileri (%)



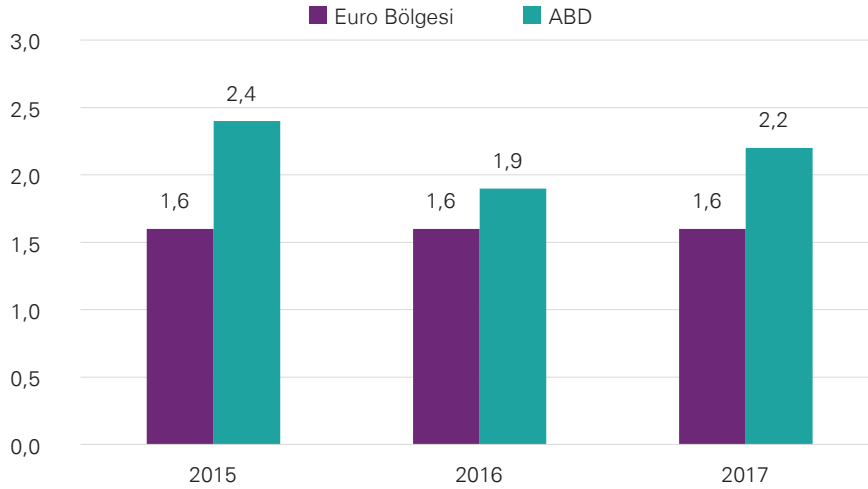
Kaynak: IMF Dünya Ekonomik Görünüm Raporu

FED'in faiz artırımına az kaldı... AB'de ise tapering gündeme gelmeye başladı

Petrol ve emtia fiyatlarındaki baz etkisinin ortadan kalkmasının da etkisiyle AB ülkelerinde ve ABD'de enflasyon son dönemde artışa geçmiş durumda. FED'in %2 olan enflasyon hedefine yaklaşılmasıyla birlikte, Kasım'daki seçimlerin ardından Aralık ayında faiz artırımına gitme ihtimali yükseliyor. Son olarak, piyasaların Aralık ayındaki faiz artırım beklentisi %60'ın üzerinde seyrediyor. Büyümede ise küresel ekonomideki durgunluğun da etkisiyle yılbaşında yapılan tahminlerin altında bir büyüme gerçekleşmesi bekleniyor. Dünya Bankası'na göre ABD 2016 yılında %1,9 büyüyecek.

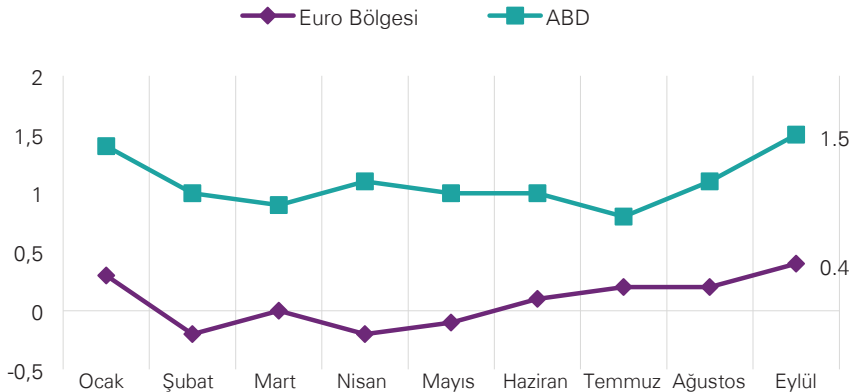
Euro Bölgesi'nde son dönemde Avrupa Merkez Bankası'nın (AMB) halihazırda aylık 80 milyar Euro düzeyinde olan varlık alım programının azaltılarak sonlandırılacağı (tapering) gündeme gelmeye başladı. Petrol ve emtia fiyatlarının Euro Bölgesi'nde enflasyonu aşağı yönlü baskılayan etkisinin azalması ile birlikte Nisan ayından bu yana enflasyonda artış görülüyor. AMB'nin %2'lik enflasyon hedefine yaklaşması ile birlikte bu politikayı uygulamaya geçireceği konuşuluyor. AMB'nin tapering sürecine geçmesi, önümüzdeki dönemde euronun değerlendirme sürecine girmesine yol açacak.

Büyüme %



Kaynak: Dünya Bankası

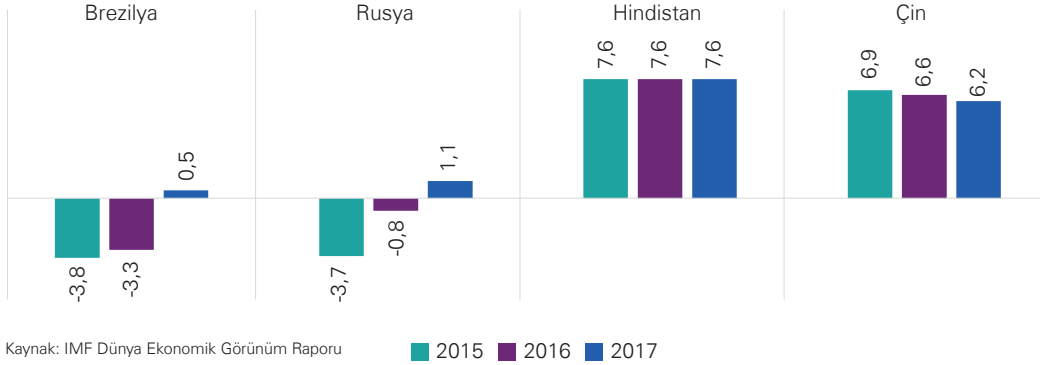
Enflasyon %



Kaynak: Trading Economics

Gelişmekte olan ekonomilerde 2015 gibi 2016 da kötü geçiyor

Büyüme %



Gelişmekte olan ekonomilerdeki zayıf performans 2016'da da devam ediyor.

Çin: Çin ekonomisi 2015'te yakaladığı %6,9'luk büyüme oranı ile son 25 yılın en düşük performansını göstermişti. 2016'da ise bu oranın daha da altında, %6,6 büyümesi beklenirken, Çin ekonomisi üçüncü çeyrekte %6,7 büyüme kaydetti. 2017'de ise tahminler, Çin'in büyüme performansının düşerek %6,2 civarında olacağı yönünde ağırlık kazanıyor.

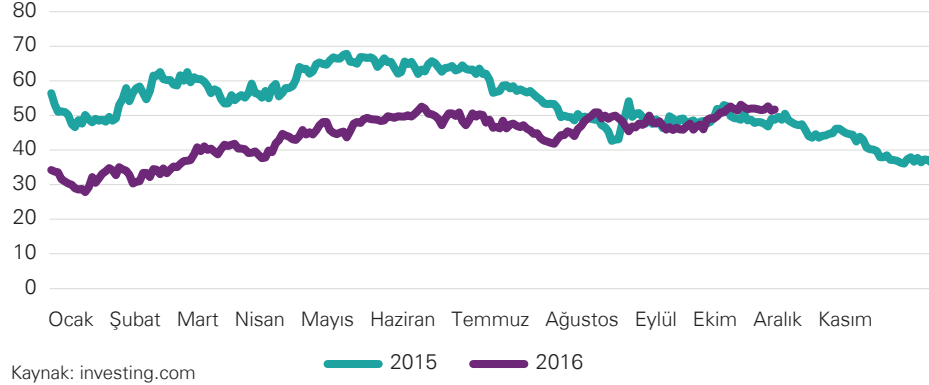
Hindistan: BRIC ülkeleri arasında en iyi performansı gösteren Hindistan ekonomisinin 2016 ve 2017'de %7,6 büyümesi öngörülüyor. Ancak, dünyanın önde gelen petrol ithalatçıları arasında yer alan Hindistan'da, petrol fiyatlarındaki baz etkisinin ortadan kalkmasıyla birlikte enflasyon son 2 yılın en yüksek düzeyine ulaştı. İkinci çeyrekte ise %7,1 ile beklentilerin altında büyüme kaydetti.

Rusya: 2015 yılı ilk çeyreğinden beri küçülen Rus ekonomisinin 2016 yılında da küçülmeye devam etmesi bekleniyor. Ancak, petrol fiyatlarındaki ılımlı seyirle birlikte 2017 yılında Rus ekonomisinin büyümeye geçeceği öngörülüyor.

Brezilya: Brezilya için düşük seyreden emtia fiyatları ve yüksek seyreden kamu borçları sorun olmaya devam etti. İlk iki çeyrekte sırasıyla %5,4 ve %3,8 daralan Brezilya ekonomisinin yıl sonunda %3,3 küçülmesi bekleniyor. Ancak, diğer ülkelerde olduğu gibi, emtia fiyatlarındaki toparlanma Brezilya ekonomisinin de 2017'de toparlanmasını sağlayacak.

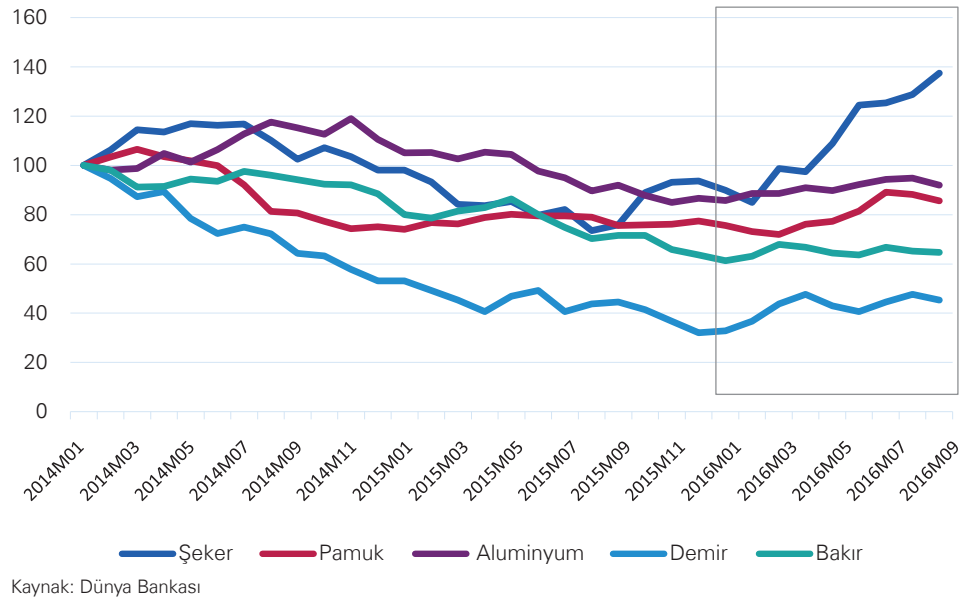
Petrol ve emtia fiyatlarında baz etkisi geride kaldı

Brent Petrol (USD/Varil)



📖 Petrol fiyatları 2016 başından itibaren genel bir artış eğilimi içerisinde. Dolardaki değerlendirme sürecinin durması ile birlikte, OPEC üyesi ülkelerin yıl içerisinde arzı kısıtlayıcı önlemleri görüşmesinin etkisiyle petrol fiyatları son önemde bu artışı sürdürüyor. Son olarak, OPEC üyelerinin üretimde kısıntıya gidecekleri beklentisi sebebiyle Dünya Bankası, 2017 petrol fiyatı tahminini 55 dolara yükseltti.

Emtia Fiyat Endeksi (2014 Ocak=100)



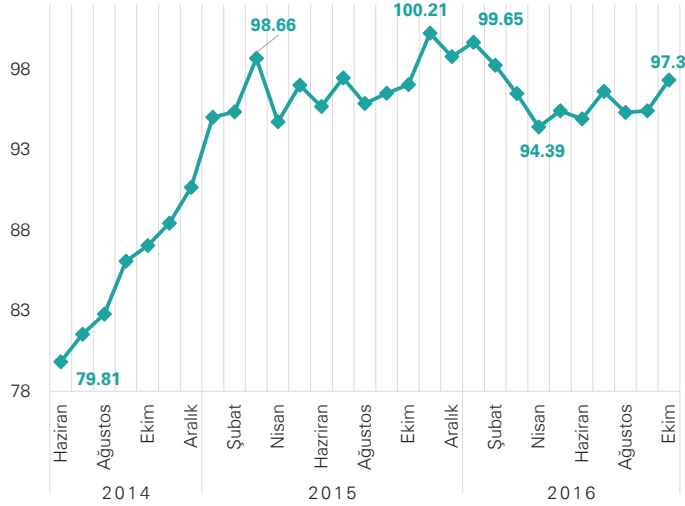
📖 2016 yılında emtia fiyatları da petrol fiyatları gibi doların hareketine ters bir seyir izliyor; ikisi de toparlanma sürecine girmiş durumda. Ancak, demir, alüminyum, bakır gibi birçok metal grubunda fiyatlar hala 2014'ün gerisinde seyrediyor.

Dolar, FED'in Aralık'ta faiz artırımını beklentisiyle güçlenmeye başladı

2014'ün ikinci yarısından itibaren dünya genelinde değer kazanan dolar, 2016 yılında beklenen faiz artırımlarının gelmemesiyle birlikte değer kaybetme eğilimine girmişti. 2016 başında 99,65 seviyesinde olan endeks, Nisan ayında 94,39 ile 2016'nın en düşük seviyesini görmüştü. Son dönemde ise, FED'in Aralık ayında faiz artırımına gideceği beklentilerinin artmasıyla birlikte endeks yukarı yönlü harekete geçti.

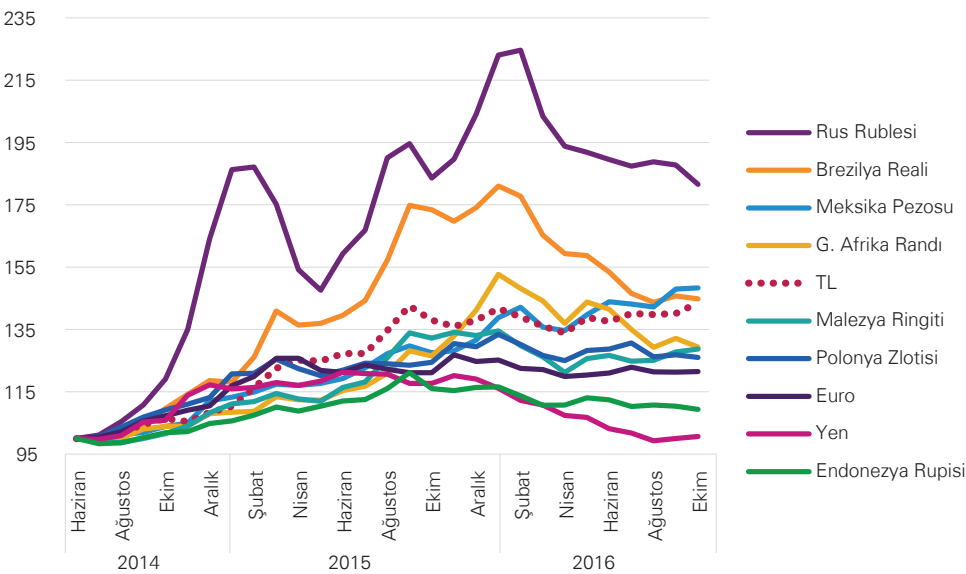
Tahminler, yılsonuna kadar doların değer kazanmaya devam edeceği yönünde. Doların 2016 içinde değer kaybetmesiyle birlikte, diğer para birimleri de dolara karşı değer kazandı. 2014'ün ikinci yarısında dolara karşı yüksek oranlarda değer kaybeden Rus rublesi, Brezilya reali ve Güney Afrika randı gibi para birimleri dolara karşı değer kazanırken, Meksika pezosu ve Türk lirası, iç gelişmeler sebebiyle dolara karşı değer kaybetmeyi sürdürdü.

Dolar Endeksi



Kaynak: investing.com


Para birimlerinin dolara karşı endeks değeri (2014 Haziran=100)



2016'da dünya ticareti çok zayıf bir performans sergiledi

- 📖 Küresel ekonomideki zayıf seyir sebebiyle küresel ticaret 2016'da son yılların en zayıf performansını gerçekleştiriyor. Son olarak Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) 2016 için dünya ticareti büyüme beklentisini %2,8'den %1,7'ye düşürdü. Bu oran, küresel kriz hariç, son 15 yılın en düşük büyüme oranı olacak.
- 📖 1990'dan bu yana küresel ticaretteki büyüme küresel büyümenin 2 katı seviyesinde idi. Şimdi ise, dünya ticaretindeki büyüme oranı küresel GSYİH büyümesinin altına geriliyor.
- 📖 Diğer taraftan, dolar bazında dünya ticaretindeki gerileme 2016'da da devam ediyor. İlk 8 ayda dünya ticareti %4,4 düşüş kaydetti. Tahminlere göre, 2015 yılında 16,5 trilyon dolara gerileyen dünya ticaretinin 2016 sonunda 16 trilyon dolar civarında olması bekleniyor.
- 📖 Ülke bazında bakıldığında, ilk 8 ayda ABD'nin ihracatı %5,6 gerilerken, ithalatı ise %4,4 düşüş yaşadı.
- 📖 Aynı dönemde AB'nin ihracatında ve ithalatında sırasıyla %0,8 ve %0,4'lük gerileme yaşanırken, Rusya'nın ihracatı %25,7, ithalatı %5,6 daraldı.
- 📖 İlk 9 aylık veriye göre ise Çin'in ihracatı %7,5, ithalatı %8,2 düştü.

2016 dünya ticaretinde düşüşler

	Ihracat	İthalat
	-%4,4	
	-%5,6	-%4,4
	-%7,5	-%8,2
	-%0,8	-%0,4
	-%25,7	-%5,6

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü

Türkiye

Küresel krizden sonra hızlı bir büyüme yoluna giren Türkiye, 2012 yılında büyümede hız kesmişti. 2013 yılında toparlansa da 2014 yılında tekrar düşük oranlarda büyümüş, 2015 yılında ise artan bir büyüme eğilimi yakalamıştı. 2016 yılının ilk çeyreğine iyi bir performansla başlayan Türkiye ekonomisi, 2. çeyrekte %3,1 ile bütün risklere rağmen iyi bir oran yakaladı.

2016'nın ilk yarısında Türkiye büyümede iyi bir grafik çizse de yılın geri kalanında aynı performansı göstermesi zor görünüyor. Turizmdeki kayıpların etkisi üçüncü çeyrekte çok daha yoğun hissedilecek. Dördüncü çeyrekte ise iç tüketimdeki toparlanmayla birlikte %3 civarında büyüme bekleniyor. Cari açık ise dış ticaret dengesindeki olumlu seyre rağmen, turizmde yaşanan kayıplar sebebiyle son dönemde tekrar artışa geçti. 2015 sonu itibarıyla %4,5 olan cari açık / GSYİH oranı, 2016'nın ikinci çeyreğinde %4,2'ye gerilemişti. Yılsonunda ise bu oranın %4,9'a yükseleceğini öngörüyoruz.

Büyümede ivmeyi artırmak adına son dönemde TCMB faiz koridorunun üst bandında 7 kez indirim gitti. Ağırlıklı

fonlama maliyeti ise TCMB'nin indirimlere başladığı tarihte %8,9 seviyelerinde iken, şimdi %7,75 seviyelerine gerilemiş durumda. Ancak, mevduat faizlerinin ve Türkiye'nin risk priminin yüksek seyretmesi sebebiyle bankaların yurtdışı borçlanma maliyetlerinin yüksek olması, kredi faizlerinin düşmesini engelliyor.

Diğer taraftan, dolardaki değerlenmeye paralel olarak Türkiye'nin dış borç yapısında da bozulmalar meydana geldi. Son dönemde kısa vadeli dış borçun miktarı düşüş göstermiş olsa da, toplam dış borcun GSYİH'ye oranı 2016'nın ikinci çeyreğinde %59,5 ile 2002 yılından bu yana en yüksek düzeye ulaştı. S&P ve Moody's tarafından Türkiye'nin notunun kırılmasında bu göstergedeki zayıflığa işaret ediliyor. Enflasyonda ise son dönemde gıda fiyatlarındaki düşüş sebebiyle düşüş görüldü.

Yıl içinde yaşanan gelişmeler sebebiyle yenilenen OVP'ye göre, yılsonunda büyüme beklentisi %4,5'ten %3,2'ye çekildi. 2017 yılında ise büyüme beklentisi %5'ten %4,4'e indirildi. Türkiye ekonomisinin küresel ekonomide olduğu gibi 2017 yılında daha iyi bir performans göstermesi bekleniyor.

Büyüme yılın ikinci yarısında hız kesecek

- Türkiye son 27 çeyrektir ortalama %5 büyüyor.
- Küresel krizden sonra hızlı bir büyüme sürecine giren Türkiye, 2012 yılında büyümede hız kesmişti. 2013 yılında büyüme toparlansa da 2014 yılında tekrar düşük oranlarda büyümüş, 2015 yılında ise artan bir büyüme eğilimi yakalamıştı. 2016 yılının ilk çeyreğine iyi bir performansla başlayan Türkiye ekonomisi, 2. çeyrekte %3,1 ile bütün risklere rağmen iyi bir oran yakaladı.
- 2016'nın ilk yarısında Türkiye büyümede iyi bir grafik çizse de yılın geri kalanında aynı performansı göstermesi zor görünüyor.
- Turizmdeki kayıpların etkisi üçüncü çeyrekte çok daha yoğun hissedilecek. Ayrıca, Ramazan ve Kurban bayramlarının ikisi de üçüncü çeyrekte kutlandı ve iki bayramda da 9 günlük tatil yapıldı. Bu sebeple, sanayi üretimi verisi de gerileme gösteriyor. Üçüncü çeyreğin ilk 2 ayında sanayi üretimi %2,7 geriledi. Eylül sanayi üretimi de büyük ihtimalle negatif gelecek. Dolayısıyla, üçüncü çeyrekte sıfıra yakın bir büyüme rakamı gelecek. Dördüncü çeyrekte ise iç tüketimdeki toparlanmayla birlikte %3 civarında büyüme bekleniyor.

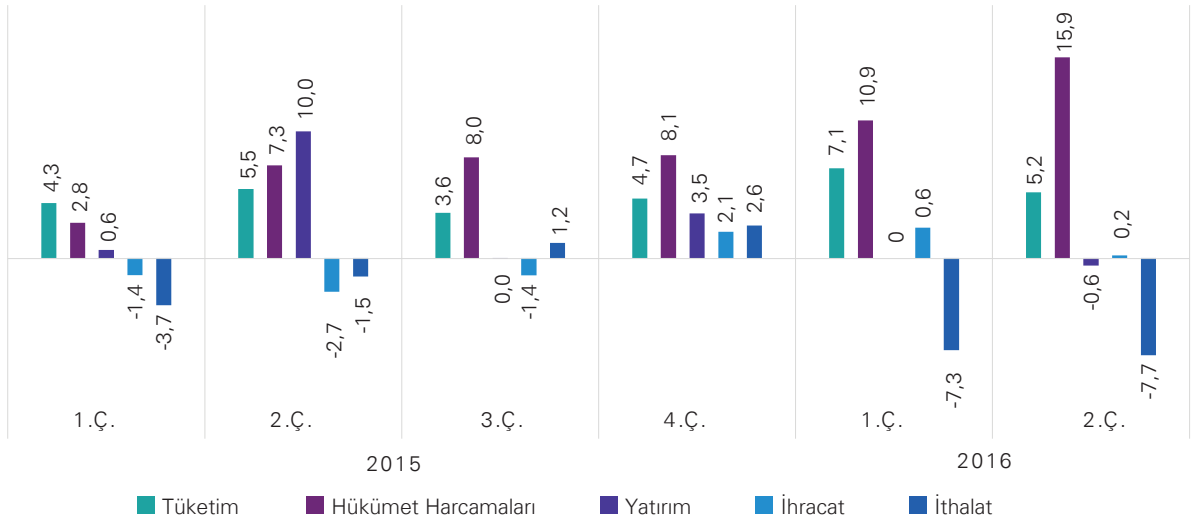
Türkiye 2010-2016 büyüme oranları



Kaynak: TÜİK

Büyüme için talep sirtlamaya devam ediyor

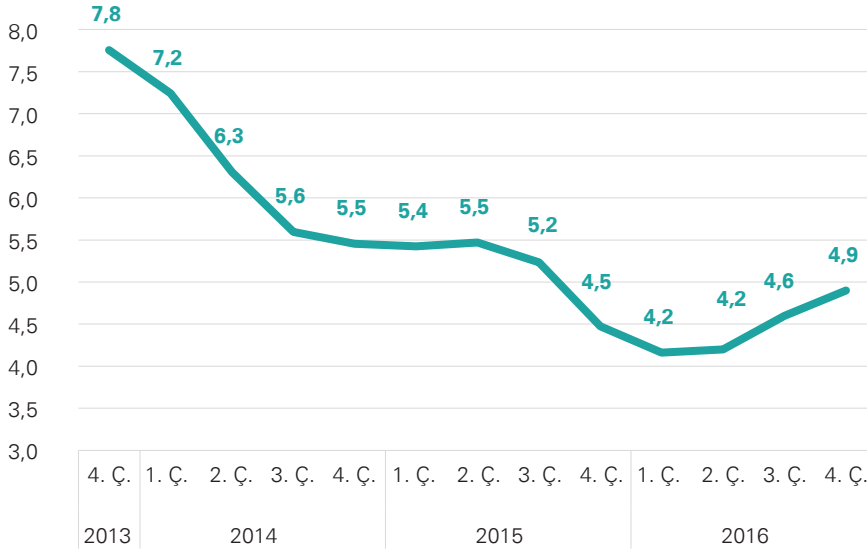
- 2016 yılında da büyüme için talep kaynaklı ilerlemeye devam ediyor.
- İlk çeyrekte iç talebin büyüme katkısı 5,9 puan olurken, ikinci çeyrekte 5 puan oldu. Net ihracat ise reel ithalatın yüksek oranda artması ve turizmdeki kayıplar sebebiyle ilk çeyrekte büyüme için 1,54 puan negatif katkı verirken, ikinci çeyrekte negatif katkı 2,1 puan oldu.
- Üçüncü çeyrekte ise turizmdeki kayıpların daha yoğun yaşanması ile net ihracatın büyüme için yine negatif katkı vermesini bekliyoruz.



- Son iki çeyrekte yatırımlarda yavaşlama da büyümenin kompozisyonu üzerinde olumsuz bir etki yaratıyor. Türkiye'nin daha çok net ihracat ve yatırımlarla büyümesi gerekirken, iç tüketim ağırlıklı büyümesi gelecek adına sorun teşkil ediyor. Ancak, hükümet tarafından atılan yapısal reform adımları ve açıklanan paketlerle birlikte son çeyrekte yatırımların hız kazanmasını bekliyoruz.

Cari açık yılın ilk yarısında geriledi, ancak ikinci yarısında artışa geçecek

Cari Açık / GSYİH (%)

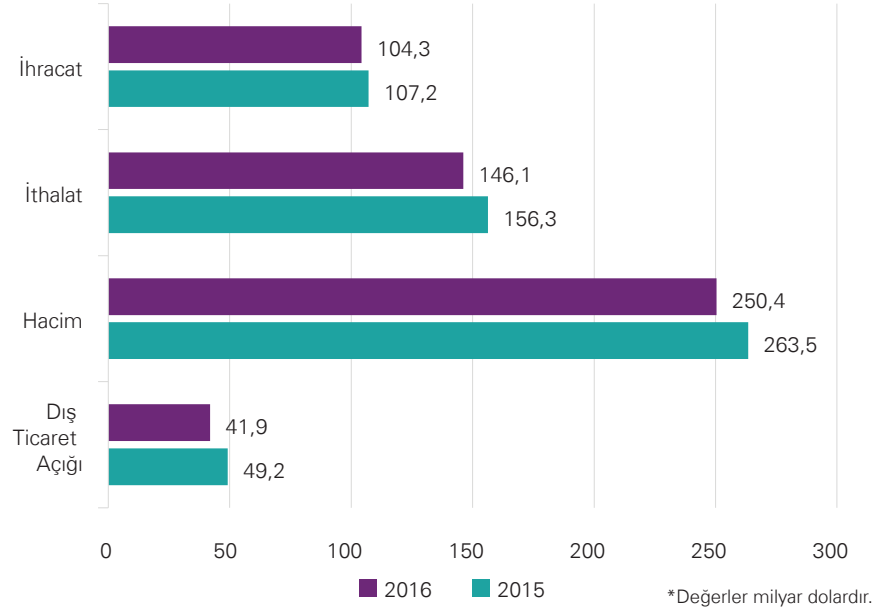


Kaynak: TÜİK, TCMB

- ☞ Cari açık 2015 yılında geçen seneye göre **%26,3 gerileyerek 43,6 milyar dolardan 32,1 milyar dolara düşmüştü**. Son olarak ise Ağustos ayında 31 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti.
- ☞ Yıl içinde en düşük seviyesini 27,7 milyar dolar ile Nisan ayında gören cari açık, sonraki aylarda turizmdeki kayıpların etkisiyle tekrar yükselişe geçti.
- ☞ **2015 sonu itibarıyla %4,5 olan cari açık / GSYİH oranı, 2016'nın ikinci çeyreğinde %4,2'ye gerilemişti. Üçüncü çeyrekte ise bu oranın %4,6'ya yükseleceğini** öngörüyoruz.

- ☞ Petrol ve emtia fiyatlarındaki baz etkisinin ortadan kalkması ile birlikte Ekim ayından itibaren dış ticaret açığındaki artışın devam etmesi bekleniyor. Turizmdeki kayıpların da Ağustos ayından sonraki 4 ayda da benzer oranlarda gerçekleşeceği öngörülüyor. Dolayısıyla, **cari açığın yılın ikinci yarısında artışa geçeceğini ve yılsonunda 35 milyar dolar civarında gerçekleşeceğini** öngörüyoruz.
- ☞ Dolardaki yüksek seyrin sürmesi sebebiyle yılsonunda dolar bazında GSYİH'nin 715 milyar dolar civarında gerçekleşeceği beklentisi altında, **cari açık / GSYİH oranının %4,9 civarında gerçekleşmesini** bekliyoruz.

Dış ticaret açığı düşük enerji fiyatları sayesinde geriledi



- 2016 yılının 9 ayında ihracat, %2,7 azalarak 104,3 milyar dolar oldu. Miktar bazında ihracat ise %5 artış gösterdi.
- İthalat ise %6,5 ile ihracattan daha hızlı daralarak 146,1 milyar dolara geriledi.
- Bu dönemde dış ticaret açığı ise %14,8 azalarak 41,9 milyar dolara geriledi.
- Dış ticaret açığındaki gerilemede petrol ve emtia fiyatlarının bir önceki yılın aynı dönemine göre daha düşük seviyelerde olması etkili oldu.

- Enerji hariç, aynı dönemde ithalatta %6,5 değil sadece %0,3 daralma yaşandı. Bu da yine enerji kaynaklarının maliyetlerindeki düşüş sebebiyle ithalat fiyatlarının gerilemesinden dolayı oldu.
- İhracatın gerilemesinde ise, ithalattakine paralel olarak ihracat fiyatlarının düşük seyretmesinin yanında Irak'ta yaşanan çatışmalar ve Rusya ile yaşadığımız siyasi krizin de önemli etkileri oldu.

Mal ihracatı - Ülkeler

Milyon dolar	2015*	2016*	Değişim (%)
Almanya	8 632	9 148	6
İngiltere	6 996	8 215	17,4
Irak	5 807	4 715	-18,8
İtalya	4 351	4 771	9,6
İsviçre	4 317	2 353	-45,5
ABD	4 221	4 322	2,4
Fransa	3 740	3 944	5,4
BAE	3 475	2 960	-14,8
İspanya	3 088	3 290	6,5
İran	2 447	3 360	37,3
Rusya	2 432	980	-59,7
Suudi Arabistan	2 429	2 142	-11,8
Mısır	2 027	1 825	-10
Hollanda	2 019	2 409	19,3
Romanya	1 802	1 782	-1,1

Kaynak: TÜİK *Ocak-Ağustos

2016 yılının ilk 9 ayında Avrupa Birliği ülkeleri ihracatı sırtlayan ülkeler oldu. Bu dönemde AB ülkelerine ihracat geçen yılın aynı dönemine göre %5,4 artış gösterdi.

AB ülkeleri arasında, ihracatımızda en fazla artış %35,8 ile Bulgaristan ve %19,3 ile Hollanda'ya oldu. En büyük ihracat ortağımız Almanya'ya ihracatımız %6 artarken, AB'den ayrılma kararıyla sarsılan İngiltere'ye ihracatımız aynı dönemde %17,4 artış gösterdi. Ancak bu artışta parasal olmayan altın ihracatının etkisi var. Altın hariç bakıldığında İngiltere'ye ihracatımız %7,5 düşüş gösterdi. Diğer taraftan, İsviçre'ye ihracatımızın %45,5, Birleşik Arap Emirlikleri'ne ise %14,8 gerilemesinde de bu sene bu ülkelere altın ihracatının daha düşük seviyede olması etkili oldu.

2015 yılında en fazla ihracat yaptığımız ülkeler arasında en büyük ihracat kaybını Rusya'da yaşadık. İlk 9 ayda Rusya'ya ihracatımız %59,7 düştü. Diğer bir önemli ve sorunlu pazarımız Irak'a olan ihracatımız ise aynı dönemde %18,8 gerileme yaşadı.

Turist sayısı ilk 8 ayda 8,1 milyon azaldı

Türkiye'ye gelen turist sayısında yaşanan kayıplar üçüncü çeyrekte ciddi anlamda etkisini gösteriyor. 2016 Ocak-Ağustos döneminde gelen turist sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre %31,8 azalarak 17,4 milyon kişi oldu. Bu da yaklaşık olarak 8,1 milyon kişilik azalma anlamına geliyor. **Aynı dönemde, turizmde en büyük rakiplerimiz olan İspanya'ya giden turist sayısı %10,1 artarken, ilk 6 ayda Yunanistan'a giden turist sayısı ise %1,6 azalma gösterdi.**

Yılın ilk 8 ayında en fazla turist kaybını %87,9 ile Rusya'dan yaşadık. Bu dönemde Rusya'dan gelen turist sayısı 2,4 milyon kişi azaldı. Rusya'dan sonra kişi sayısı bazında en yüksek kaybı ise Almanya'dan yaşadık. Bu dönemde ülkemize gelen Alman turist sayısı yaklaşık 1 milyon kişi azaldı. 2015 yılında en fazla turist çektiğimiz ilk 10 ülke arasında sadece Gürcistan'dan gelen turist sayısı artarken, Irak, İngiltere, Fransa ve Hollanda'dan da ciddi oranlarda kayıp yaşandı.

Turist sayısında yaşanan kayıplar, Türkiye'nin turizm gelirlerini de benzer oranlarda etkiledi. Yine ilk 8 ayda Türkiye'nin turizm geliri %31,4 düşerek 12,2 milyar dolar oldu. Bu da yaklaşık 5,6 milyar dolarlık bir kayıp anlamına geliyor. Turizmdeki kayıpların Ağustos ayından sonraki 4 ayda da benzer oranlarda gerçekleşeceği öngörülüyor. Geçtiğimiz sene Eylül-Aralık döneminde toplam turizm gelirimiz 8,8 milyar dolar düzeyindeydi. Bu sene ise aynı dönemde turizm gelirinin 6,2 milyar dolara düşmesi bekleniyor.

Yani, yılsonunda turizm kaynaklı toplam zararımızın 8 milyar doların üzerinde olacağı öngörülüyor.

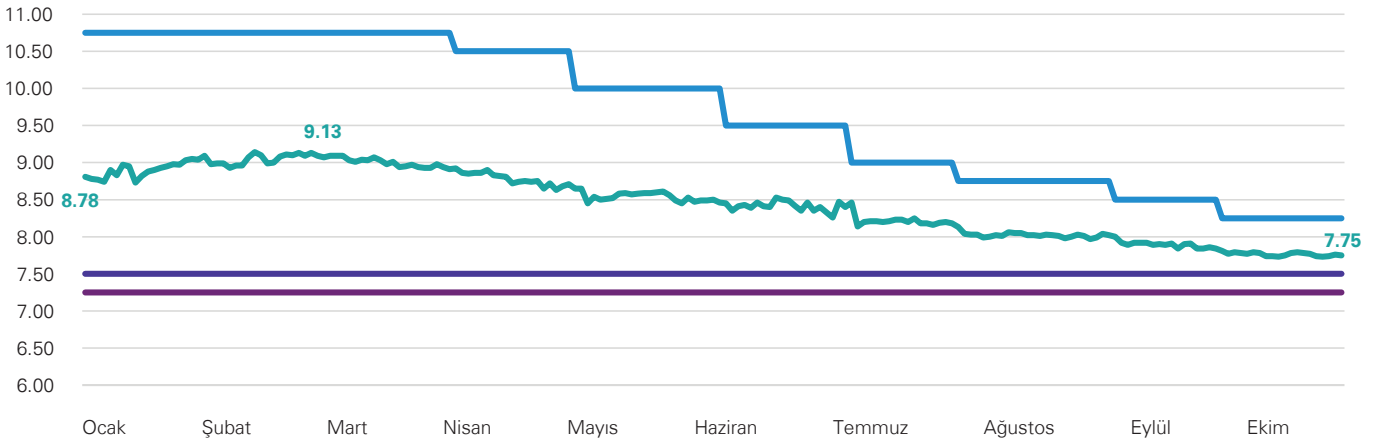
Milyon dolar	2015*	2016*	Değişim (%)
Almanya	3.750.082	2.714.861	-27,61
Rusya	2.779.343	336.165	-87,90
İngiltere	1.802.629	1.246.490	-30,85
Gürcistan	1.230.017	1.466.849	19,25
İran	1.202.001	1.117.907	-7,00
Bulgaristan	1.181.236	1.096.972	-7,13
Hollanda	933.516	704.354	-24,55
Irak	702.430	244.939	-65,13
Fransa	643.356	427.835	-33,50

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kişi Sayısı, *Ocak-Ağustos

TCMB faiz indirimlerine Ekim'de ara verdi

- TCMB Mart ayından bu yana faiz koridorunun üst bandında 7 kez indirim gitti. Son olarak ise Ekim ayındaki Para Politikası Kurulu'nda TL'deki değer kaybının etkisiyle indirim süreci son buldu ve faizlerde herhangi bir değişim yaşanmadı.
- Ağırlıklı fonlama maliyeti ise TCMB'nin indirimlere başladığı tarihte %8,9 seviyelerinde iken, şimdi %7,75 seviyelerine gerilemiş durumda. Ancak, 2015 başına kadar politika faizine paralel seyreden AOFM, halen politika faizinin yaklaşık 25 baz puan üzerinde seyrediyor.
- TCMB'nin, para politikasındaki sadeleştirme adımlarına önümüzdeki aylarda şartlara göre devam etmesi ve tek bir faiz oranına geçmesi bekleniyor.

TCMB faiz oranları (2016-güncel)

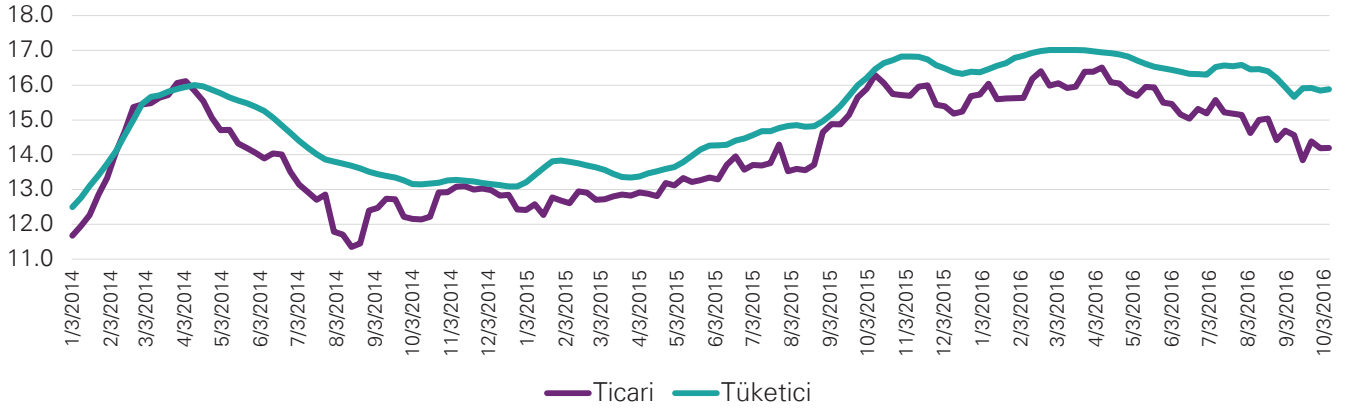


Kaynak: TCMB

— Ağırlıklı Ortalama — Gecelik Borç Alma — Gecelik Borç Verme — 1 Haftalık Repo

TCMB'nin faiz indirimlerine rağmen kredi faizlerinde düşüş sınırlı oldu

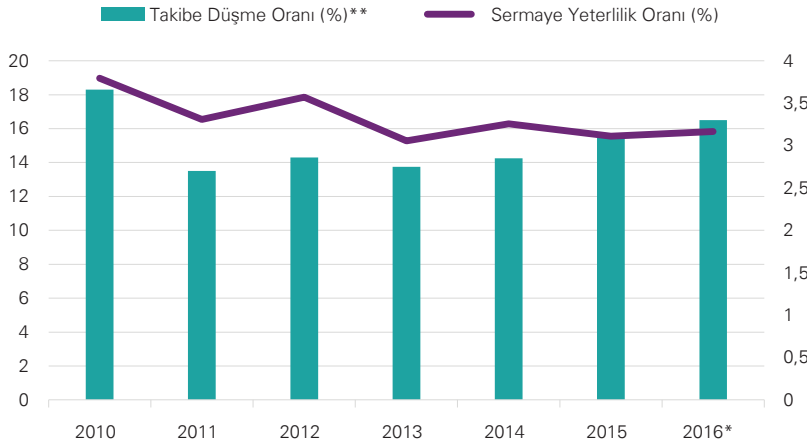
Kredi faiz oranları (aylık ortalama)



Kaynak: TCMB

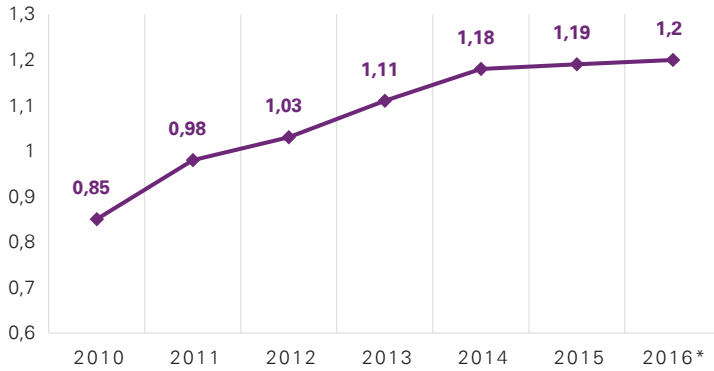
- TCMB son dönemde üst bantta indirimine gidiyor ve ağırlıklı ortalama fonlama maliyeti geriliyor. Ancak, mevduat faizlerinin ve Türkiye'nin risk priminin yüksek seyretmesi sebebiyle bankaların yurtdışı borçlanma maliyetlerinin yüksek olması kredi faizlerinin düşmesini engelliyor.
- Ancak yine de, bankalarca kullanılan kredilerin faiz oranlarında son dönemdeki faiz indirimleriyle birlikte aşağı yönlü bir hareket mevcut. Söz konusu aşağı yönlü hareket ticari kredilerde tüketici kredilerine göre daha keskin yaşanıyor.
- Faiz indirimlerinin başladığı Mart ayından bu yana ticari krediler 2 puan, tüketici kredileri ise 1 puan düşüş gösterdi.
- Son olarak, tüketici kredileri faizleri ortalama %15,6, ticari kredi faizleri ise ortalama %15 seviyelerinde seyrediyor.

Bankacılık göstergeleri dolardaki artışın etkisiyle kötüleşti



Kaynak: BDDK
*Haziran sonu verileri **Sağ eksen

Kredi/Mevduat Oranı (%)



Kaynak: BDDK
*Haziran sonu verileri

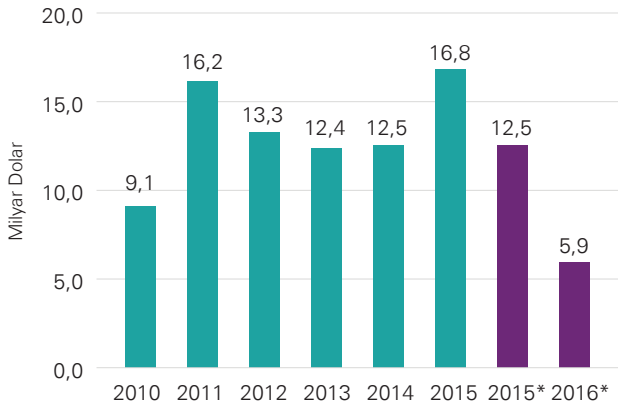
2014 yılının ikinci yarısından itibaren doların tüm dünyada değer kazanmasıyla birlikte Dolar/TL kuru 2,1 seviyelerinden 3 seviyelerine kadar yükseldi. Doların bu denli yükselmesi sonucunda dolar cinsinden borcu olan özel sektörde ve bankacılık sektörü rakamlarında bozulmalar ortaya çıktı.

Bankacılık sektöründe kullanılan toplam kredilerin takibe düşme oranı %3,3 ile 2010'dan bu yana en yüksek düzeye ulaştı. Tüketici kredilerinin takibe düşme oranı ise 2016 Haziran ayı itibarıyla %4,35 seviyelerine yükseldi. Bu oran 2009 yılında %6'ya kadar yükselmişti. Diğer taraftan, bankacılık sektöründe sermaye yeterlilik oranı da geçmiş döneme göre düşük seviyelerde seyrediyor. Basel kriterlerine göre bu oranın minimum %8 seviyesinde olması gerekiyor. Şu anki oran bu seviyenin oldukça üzerinde. Ayrıca, 2016'da bu oran 2015 sonuna göre yükselmiş durumda. Dolayısıyla, şimdilik sermaye yeterlilik oranı kaynaklı ciddi bir sıkıntı gözüküyor.

Önemli bir sorunlu gösterge ise kredilerin mevduatlara oranı. 2016 Haziran ayı itibarıyla bu oran %1,2 seviyesinde. Yani bankalar topladıkları mevduattan daha fazlasını kredi olarak veriyor. Bu da bankaların yurtdışı borçlarını artırdığına işaret ediyor.

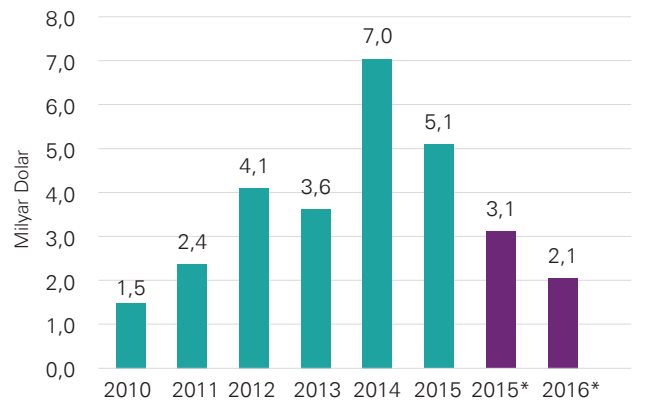
Doğrudan yabancı yatırımlar 2016'da hız kesti

DYY Girişi



Kaynak: TCMB *Ocak-Ağustos

DYY Çıkışı



Kaynak: TCMB *Ocak-Ağustos

Türkiye'ye gelen doğrudan yabancı yatırımlar 2015 yılında 16,8 milyar dolar ile küresel kriz sonrasındaki en yüksek seviyesine ulaşmıştı. 2015 yılında Türkiye'ye gelen yatırımlar 2014'e göre %34 artış göstermişti.

2016 yılında da dünyada doğrudan yatırımlar hız keserken, Türkiye'de yaşanan terör saldırıları ve 15 Temmuz darbe girişiminin de etkisiyle yabancı yatırım girişinde ciddi oranda bir düşüş meydana geldi. İlk 8 ayda Türkiye'ye DYY

girişi %52,7 azalarak 5,9 milyar oldu. Benzer şekilde Türkiye'den DYY çıkışı da aynı dönemde %34 gerileyerek 2,1 milyar dolar oldu.

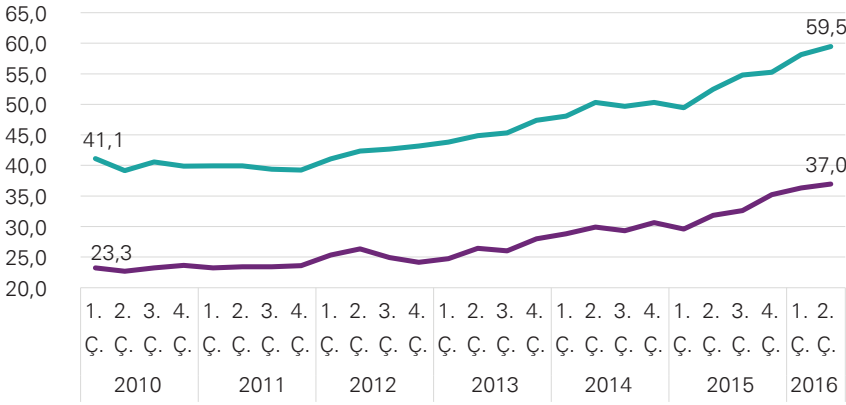
2016'da Türkiye'ye gelen DYY girişindeki azalmada, Amerika ve Asya ülkelerinden gelen yatırımların gerilemesi etkili oldu. Avrupa ülkelerinden gelen yatırımlar gerilemiş olsa da, Avrupa ülkelerinin toplam DYY girişi içindeki payı %60'tan %67'ye yükselmiş durumda.

Dış borç artıyor, ancak kısa vadeli borçlarda azalma var

2016 2. çeyreği itibarıyla Türkiye'nin:

- Kamu dış borcu 121,5 milyar dolar
- Özel sektör dış borcu 298,8 milyar dolar
- Toplam brüt dış borç stoku 421,4 milyar dolar

Dış Borç / GSYİH (%)

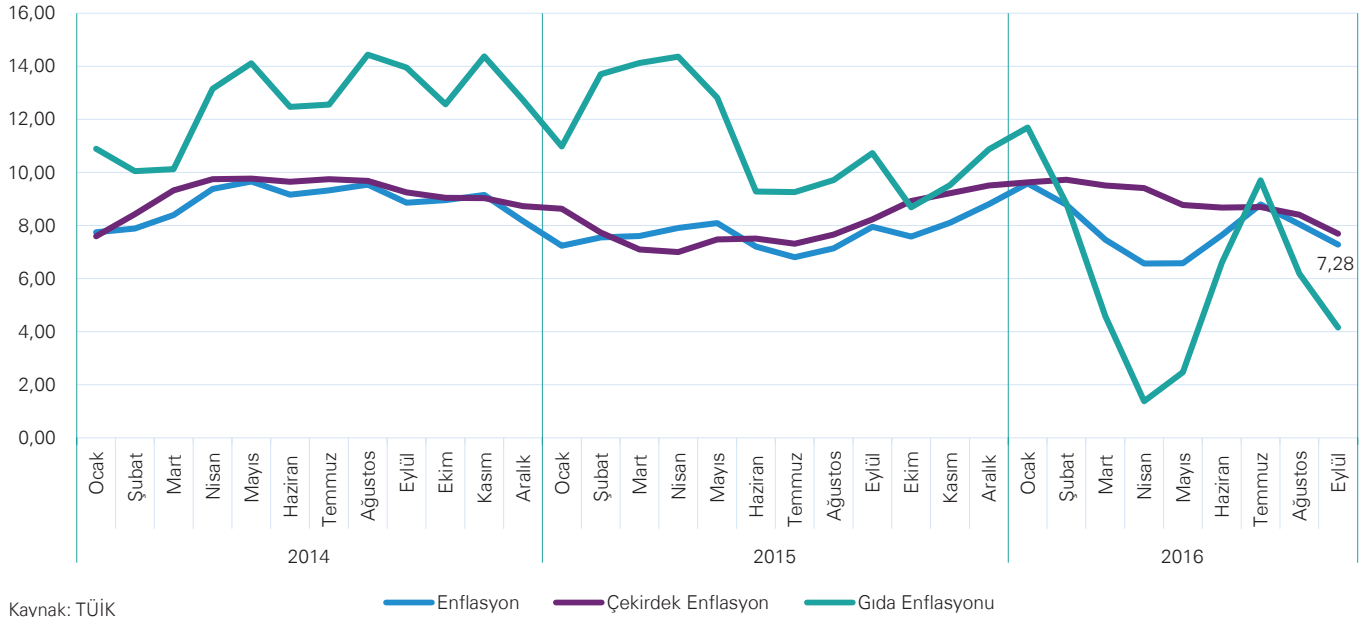


Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

- TCMB'nin 2015 yılında aldığı önlemlerle kısa vadeli borçların toplam borçlar içindeki payı 2014 sonundan bu yana %32,7'den %25,5'e geriledi.
- Türkiye'nin brüt dış borç / GSYİH oranı 2001 yılında %57,7 ile en yüksek düzeyine ulaşmışken, 2005 yılında %35,5'e düşerek son 11 yılın en düşük seviyesini yakalamıştı. Oran, 2016 2. çeyreğinde %59,5 ile 2002 yılı 2. çeyreğinden bu yana en yüksek seviyeye çıktı. Net borç stoku / GSYİH oranı da benzer şekilde son dönemde ciddi oranlarda artış gösterdi ve 2016 2. çeyreği itibarıyla %37 ile 2003'ten bu yana en yüksek seviyesine ulaşmış oldu.
- Uluslararası derecelendirme kuruluşlarınca Türkiye ekonomisi için risk teşkil ettiği belirtilen bu oranların artış göstermesinde, son dönemde dolardaki artış sebebiyle dolar bazlı GSYİH'nin gerilemesi etkili oldu. Borcun GSYİH'ya oranı artış göstermiş olsa da kısa vadeli borçların ağırlığının düşmüş olması sevindirici bir gelişme. Önümüzdeki dönemde dolardaki yükselişin durulması ile birlikte bu oranın gerilemesini bekliyoruz.

Enflasyonda gıda kaynaklı düşüş yaşanıyor

Enflasyon Göstergeleri (%)



Kaynak: TÜİK

- 2014 ve 2015'te yüksek seviyelerde seyreden enflasyon, 2016'nın başında düşüş eğilimine girmişti. Ancak Mayıs ayıyla birlikte tekrar yükselişe geçti. Sonrasında ise tekrar gerileyerek en son Eylül ayında %7,28 seviyesine indi.
- Enflasyonun dalgalanma göstermesinde, son dönemde gıda fiyatlarında yaşanan yüksek seviyelerdeki oynaklık etkili oluyor. Enflasyonda gıdanın ağırlığının %24 ile en yüksek paya sahip kalem sahip olması sebebiyle, gıda fiyatlarında yaşanan oynaklık genel fiyat seviyesini de ciddi oranda etkiliyor.
- Enflasyonda son dönemde görülen en sevindirici gelişme çekirdek enflasyonda yaşanan gerileme. TCMB'nin faiz indirimlerinde dikkatle takip ettiği çekirdek enflasyon son olarak Eylül ayında %7,7 ile son 1 yılın en düşük seviyesine geriledi. Bu da, önümüzdeki dönemde faiz indirimlerinin devam edebileceğine işaret ediyor.

Kredi derecelendirme kuruluşları

FITCH (BBB-)	MOODY'S (Ba1)	S&P (BB)
Bulgaristan	Azerbaycan	Bahreyn
Endonezya	Fas	Brezilya
Fas	Guatemala	Guatemala
Filipinler	Kosta Rika	Kıbrıs
Güney Afrika	Macaristan	Hırvatistan
Hindistan	Paraguay	Paraguay
Macaristan	Portekiz	Türkiye
Namibya	Rusya	
Romanya	Türkiye	
Rusya		
Türkiye		
Uruguay		

Kaynak: datosmacro.com

- 15 Temmuz darbe girişiminin ardından ülkede yaşanan OHAL uygulamalarının Türkiye'de siyasi riskleri artırmasının etkisiyle, önce 20 Temmuz'da S&P, sonra da 23 Eylül'de Moody's Türkiye'nin kredi notunu düşürdü.
- Böylelikle Türkiye, Portekiz, Azerbaycan ve Rusya gibi ülkelerin arasında olduğu BB+ notuna sahip ülkelerin arasından Bahreyn, Brezilya, Paraguay gibi ülkelerin bulunduğu BB notuna sahip ülkelerin arasına girmiş oldu. S&P Türkiye'ye aynı notu Şubat 2010'da vermiş, sonrasında Mart 2013'te BB+ seviyesine yükseltmişti.
- Moody's ise S&P kadar aceleci davranmadı, ancak yine de revizyonun ardından Türkiye'nin notunu Baa3'ten Ba1'e düşürdü. Böylelikle Türkiye, Azerbaycan, Rusya, Portekiz ve Fas gibi ülkelerle aynı not grubuna girmiş oldu. Moody's 2005'ten bu yana Türkiye'nin notunu kademeli olarak artırıyordu. 2005'te Ba3 olan Türkiye'nin notu, 2010 Ocak ayında Ba2'ye, 2012 Haziran ayında Ba1'e ve son olarak 2013 Mayıs ayında Baa3'e yükseltmişti.
- Moody's'in not indirimiyle birlikte Türkiye yatırım yapılabilir ülke kategorisinden çıkmış oldu. Bu da son dönemde Türk lirasının dünyadaki para birimlerine karşı değer kaybetmesine neden oldu, olmaya da devam edecek.
- Fitch'e göre ise Türkiye halen yatırım yapılabilir seviyede.

Moody's neden Türkiye'nin notunu kırdı?

Moody's'in Türkiye'nin notunu indirmesi üzerine, söz konusu kararın ekonomik değil siyasi olduğu üzerine yorumlar yapıldı. Moody's'in açıklamalarına baktığımızda ise gerekçesinde ekonomik sebepler olduğu kadar siyasi sebeplerin de olduğunu görüyoruz.

Moody's ekonomik gerekçelerini şu şekilde sıralıyor:

Türkiye'nin dış finansman ihtiyacı giderek artıyor.

Son dönemde büyük şehirlerde yaşanan terör olayları ve Rusya ile yaşanan krizin ihracat ve turizme olan olumsuz etkisi sebebiyle cari açık beklentilerin üzerinde seyrediyor. Ayrıca, 1 yıl içerisinde ödenmesi gereken dış borç miktarı ise 155,8 milyar dolar seviyesinde. Dolayısıyla, cari açık ve ödenecek dış borcun GSYİH'ya oranı, 2016 ve 2017 yılları içerisinde %26 düzeyinde gerçekleşecek. Bu oranın son dönemde yüksek seyretmesi Türkiye'nin kırılganlığını artırıyor.

Türkiye'deki kurumsal yapı güç kaybediyor.

Türkiye, Worldwide Governance Indicators sıralamasında yolsuzluk alanında geriye düştü. Ayrıca, World Economic Forum tarafından yapılan Rekabetçilik Endeksi'nde Türkiye kurumsal yapıda 11. sıra gerileyerek 75. oldu. Hükümetin ise başarısız darbe girişimi sonrasındaki gelişmeler kapsamında geniş çaplı işten çıkarmaları, hükümet politikalarının öngörülebilirliğini ve etkinliğini azaltıyor. Özetle, Moody's, Türkiye'nin 2010-2014 yılları arasında %5,5 olan ortalama büyümesinin 2016-2019 yılları arasında %2,7'ye gerileyeceğini tahmin ediyor.

Diğer taraftan, Moody's Türkiye'nin bütçe performansının başarılı olduğunu ve kamu borç stokunun GSYİH'ye oranının 2015 yılında %32,9'a düşmesini ise olumlu gelişmeler olarak ekledi.

Son olarak, Moody's değerlendirmesinde Türkiye'nin kredi profilindeki bozulmanın önümüzdeki 2-3 yıl daha süreceğini belirtiyor. Dolayısıyla, bu da kısa vadede Türkiye'nin notunun yükselmeyeceğine işaret ediyor.

OVP'de hedefler aşağı yönlü revize edildi

	2016		2017	
	Eski	Yeni	Eski	Yeni
GSYİH büyümesi	4,5	3,2	5	4,4
Kişi başı milli gelir (\$)	9.364	9.243	10.003	9.529
İhracat	155,5	143,1	175,8	153,3
İthalat	210,7	198	243,1	214
TÜFE	7,5	7,5	6	6,5
Cari açık	28,6	31,3	29,3	32
Cari açık / GSYİH	3,9	4,3	3,7	4,2
Bütçe açığı / GSYİH	1,3	1,6	1	1,9
AB tanımlı borç stoku / GSYİH (%)	31,7	32,8	30,5	31,9
İşsizlik	10,2	10,5	9,9	10,2
İşgücüne katılım oranı (%)	51,7	51,8	52,1	52,3
Turizm geliri	27	18,6	29,4	23,5

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

- 📄 Türkiye ekonomisinin 2016 yılında başta turizmin etkileri olmak üzere, ülkede yaşanan terör olayları, çevre ülkelerimizde yaşanan sıkıntılar, 15 Temmuz darbe girişimi ve sonrasında uygulanan OHAL gibi başlıca sebepler Orta Vadeli Program'da aşağı yönlü revizyona gidilmesine sebep oldu.
- 📄 Yılbaşında belirlenen OVP hedeflerinde büyüme %4,5, ihracat 155,5 milyar dolar, cari açık / GSYİH oranı %3,9, turizm geliri ise 27 milyar dolar olarak belirlenmişti. 4 Ekim 2016 tarihinde revize edilen OVP'de ise 2016 büyüme beklentisi %3,2'ye, 2017 büyüme hedefi ise %5'ten %4,4'e düşürüldü. İhracat hedefi ise 2016 için 143,1 milyar dolara, 2017 için 175,8 milyar dolardan 153,3 milyar dolara indirildi. Cari açık / GSYİH oranı da 2016 için %4,3'e, 2017 için %3,7'den %4,2'ye çıkarıldı. Tüm göstergelerin bozulmasına yol açan turizm gelirleri ise 2016 için 18,6 milyar dolara, 2017 için 29,4 milyar dolardan 23,5 milyar dolara düşürüldü.
- 📄 Ayrıca, OVP hedeflerinde dikkati çeken en önemli revizyonlardan birisi de bütçe açığı / GSYİH rakamlarında oldu. 2016 için yılbaşında %1,3 olarak belirlenen hedef, revizyonda %1,6'ya çekildi. 2017 için ise %1'den %1,9'a yükseltildi. Bu da bize, gelecek sene büyümeyi desteklemek amacıyla hükümet harcamalarında kesenin ağzının açılacağını gösteriyor.

Hükümet son dönemde reformlara hız verdi

4 Mayıs 2015'te 65. Hükümet'in göreve başlaması ile birlikte yeni reform paketleri ardı ardına açıklanmaya başladı. Reform paketlerinin hedefi, ağırlıklı olarak Türkiye'de yatırım ortamını iyileştirmek.

Açıklanan reform paketlerinde şu maddeler dikkat çekici:

- İhracatçılara yeşil pasaport verilecek. (Yaklaşık 15 bin ihracatçı)
- İflas erteleme süresi 2 yıl ile sınırlandırılıyor.
- Damga vergisinde indirim ve yeknesaklık sağlandı.
- Çekin itibarını artırmak amacıyla Çek Kanunu'nda düzenleme yapıldı. Ayrıca çekin takibini kolaylaştırmak amacıyla karekod ve seri numarası uygulaması zorunlu hale getirildi.
- Türkiye'de nitelikli yabancı istihdamının artırılması için Turkuaz Kart sistemine geçildi.
- Varlık barışı getirildi.
- Türkiye Varlık Fonu kuruldu.

Bunların yanı sıra halihazırda yürürlükte bulunan yatırım teşvik paketinin genişletilmesi gündemde. Yeni düzenleme ile firmalara proje bazlı özel teşvikler verilecek. Böylelikle, yürürlükte olan teşvik sisteminde yer alan vergi istisnaları, prim destekleri, finansman destekleri daha da genişletilebilecek.

2016 nasıl sonlanır?

Büyüme



Üçüncü çeyrekte turizmin olumsuz etkisi sebebiyle sifıra yakın büyüme gelecek.



Dördüncü çeyrekte ise açıklanan reform paketlerinin etkisiyle %3 civarında büyüme bekleniyor.



2016'nın ilk yarısında olduğu gibi ikinci yarısında da büyüme iç talep kaynaklı olacak. Net ihracat ise büyümeye negatif katkı verecek.

2,9

2016 büyüme beklentimiz yüzde 2,9

Dış Ticaret



İhracat ilk 3 çeyrekte ihracat fiyatlarının düşmesi sebebiyle geriledi. Son çeyrekte ise ihracat fiyatlarındaki artışla ihracat artıya geçecek.



Rusya ve Irak'ın ihracata olumsuz etkisi devam ediyor. Rusya ile ilişkiler düzelme yoluna girmiş olsa da ihracatta belirgin bir düzelme yok.



İthalatta ise düşük petrol fiyatlarının etkisi sona erdi. Son çeyrekte ithalatın da artıya geçtiğini göreceğiz.

2016 dış ticaret beklentimiz

- İhracat **142** milyar dolar
- İthalat **202** milyar dolar

Piyasalar



Dolar / TL : **3,1**

Euro / TL : **3,38**

Euro / Dolar: **1,09**

Petrol : **50 \$**

Sonuç

Özetlemek gerekirse, 2016 yılı hem dünya ekonomisi açısından hem de Türkiye ekonomisi açısından zorlu bir yıl olarak geride kalıyor. Petrol ve emtia fiyatlarındaki baz etkisi 2016'nın son çeyreğinde sona erdi. Yani, küresel ticaretin gerilemesindeki başlıca sebep ortadan kalkmış oldu. Diğer taraftan, petrol fiyatlarının son dönemde yükselişe geçmesiyle birlikte petrol ihracatçısı ülkelerin ekonomilerindeki sarsıntı da sona eriyor. Dolayısıyla, 2017 yılında hem küresel ekonomideki büyümenin hem de küresel ticaretin artışa geçmesi bekleniyor. Küresel ekonomideki iyimser beklentiler doğrultusunda Türkiye ekonomisinin de 2017 yılında 2016'ya kıyasla daha güçlü bir performans göstermesi bekleniyor.

İhracat fiyatlarındaki gerilemenin sona ermesi, turizmdeki kayıpların telafi edilmesi, Rusya ile yaşanan siyasi krizin sona ermesi gibi sebeplerle Türkiye'nin 2017 yılında net ihracatın güçlü katkısıyla daha yüksek oranda büyüme kaydetmesi bekleniyor. Bunun yanı sıra, hükümet tarafından atılan adımlarla birlikte iç talebin de 2017'de daha güçlü seyretmesini bekliyoruz. Kısacası, zorlu geçen 2016 yılının ardından hem dünya hem de Türkiye ekonomisi için 2017 yılı daha iyi bir yıl olacak.

Bakış hakkında

KPMG Türkiye tarafından Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanan ve her üç ayda bir okuyucularla buluşan KPMG Bakış, Türkiye ve dünya ekonomisindeki temel makroekonomik göstergelere ve bunların özet yorumlarına yer veriyor.

Bakış 1

Türkçe

İngilizce



Bakış 2

Türkçe

İngilizce



Bakış 3

Türkçe

İngilizce



Bakış'ın dağıtım listesine üye olmak istiyorsanız iletişim bilgilerinizi tr-fmmarkets@kpmg.com adresine gönderebilirsiniz.



Web sitemiz yenilendi!

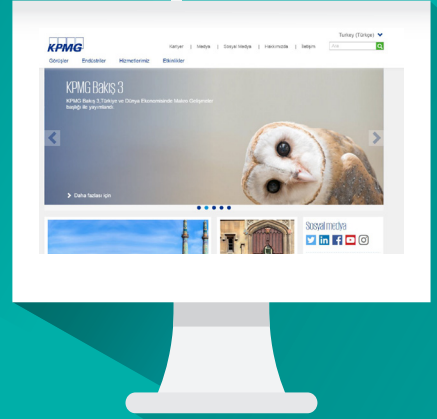
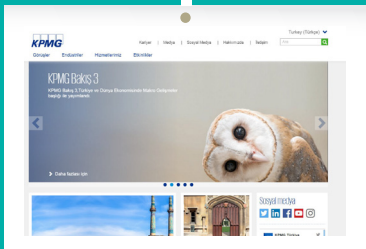
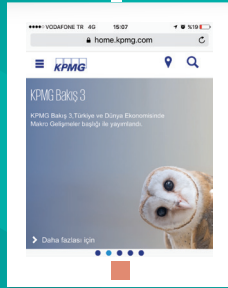
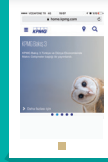
Mobil uyumlu tasarım



Zengin arama özelliği



Gelişmiş kullanım seçenekleri



www.kpmg.com.tr



İletişim:

Detaylı bilgi için:

KPMG Türkiye
Kurumsal İletişim ve Pazarlama Bölümü
tr-fmmarkets@kpmg.com

İstanbul

Rüzgarlıbahçe Mh. Kavak Sk. No:29
Kavacık 34805 Beykoz / İstanbul / Türkiye
T: +90 216 681 9000

Ankara

The Paragon İş Merkezi Kızılırmak Mah. Ufuk
Üniversitesi Cad. 1445 Sok. No:2 Kat:13
Çukurambar 06550 Ankara / Türkiye
T: +90 312 491 7231

İzmir

Heris Tower, Akdeniz Mah. Şehit Fethi Bey Cad.
No:55 Kat:21 Alsancak 35210 İzmir / Türkiye
T: +90 232 464 2045

kpmg.com.tr
kpmgvergi.com



Bu dokümanda yer alan bilgiler genel içeriklidir ve herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin özel durumuna hitap etmemektedir. Doğru ve zamanında bilgi sağlamak için çalışmamıza rağmen, bilginin alındığı tarihte doğru olduğu veya gelecekte olmaya devam edeceği garantisizdir. Hiç kimse özel durumuna uygun bir uzman görüşü almaksızın, bu dokümanda yer alan bilgilere dayanarak hareket etmemelidir.

© 2016 Akis Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ş., KPMG International Cooperative'in üyesi bir Türk şirkettir. Tüm hakları saklıdır. Türkiye'de basılmıştır.

KPMG adı ve KPMG logosu KPMG International Cooperative'in tescilli ticari markalarıdır.